

OBSAH.

Výtvary civilisace (oddíl druhý.)

Rozbor jednotlivých výtvarů.

6. Právo.

1. Počátky práva jako přirozeného řádu společenského. 2. Zárodky zjevů právních (obyčejů) v přírodě a vznik jejich z nutné potřeby. 3. Zvyk, instinkt, obyčej. 4. Vývoj a prvotní význam obyčejů. 5. Vývojová diferenciace. Spor a smlouva. Krevní msta. Rozhodčí orgány (soudy) a jejich funkce prvotní. 6. Společenská konvence a její projevy právní. 7. Vznik a rozmach práva psaného. Zákony. 8. Rozmach druhotvarů a zpětný vliv zákonů na právo obyčejové. 9. Theoretické podceňování obyčejů a jejich skutečný rozsah. 10. Vliv fakt na právo: držení, vydržení, promlčení. 11. Prováděcí nařízení, judikatura. 12. Právní praxe. Pasivní resistance. 13. Společenské obyčeje. Moda. 14. Obřady. Postoje (attitudy). 15. Oceňování obyčejů v nejnovějších teoriích právních. Časová priorita práva před státem. 16. Logika právní a její shodnost s logikou vědeckou. 17. Rozdíl vědy (theorie) a práva (praxe). Jejich shody methodické. 18. Hypothese a fikce v právu a teorii. 19. Shody výtvarů práva a teorie. Jejich celkový shodný charakter. 20. Místo práva v soustavě výtvarů kulturních. 21. Živel společenský a živel přírodní v právu. 22. Poměr práva k hospodářství. 23. Poměr práva k organizaci. Funkce orgánů právních. 24. Průměrnost, abstraktnost a neohebnost práva. 25. Právo a stát. 26. Vymezení oboru práva vůči ostatním výtvarům kulturním. 27. Obecně sociologické určení práva. „Právo“ a „řád“. 28. Terminologie. 29. Spravedlnost. 30. Právo přirozené. 31. Tak zvané subjektivní právo. 32. Rušení práva (převraty, revoluce) a vznik práv nových.

7. Mravnost.

33. Vznik mravnosti. 34. Vnitřní (subjektivní) základ mravnosti dle nauky Ježíšovy. 35. Základ mravnosti dle Aristotela. 36. Obecné nazírání na základ mravnosti a jeho nedůslednost. 37. Příčiny této nedůslednosti. 38. Jednostrannost hlediska mravního a jeho nedostatečnost k úplnému životu kulturnímu. 39. Poměr mravnosti k právu a jeho běžné pojmání. 40. Poměr mravnosti a práva v etice Humeově. 41. Vnitřnost hodnocení mravního na rozdíl od práva. 42. Stupňované zvniternění soudu mravního na vyšším stupni vývoje. Svědomí. 43. Subjektivní podstata mravnosti a její protiva k zevnější podstatě práva. 44. Formálnost a organisovanost práva jako rozdíl vůči mravnosti. 45. Individualisace a konkrétnost mravnosti jako rozdíl od abstrakcí a fikcí právních. 46. Snahy práva o zmenšení kolísání s mravností. 47. Právnícké osoby a jejich irrelevantnost mravní. 48. Rozdíl oborů mravnosti a práva. Mravnost mimo obor právní a právo amorální. 49. Celková protiva mezi právem a mravností. 50. Mravní význam činu vedle pohnutky. 51. Mravní pravidla a jejich sociologická složitost. 52. Mravní příkazy nevytvářejí subjektivních nároků. 56. Mravnost jako resultát kultury relativně pokročilé. 54. Mravní reakce na přírodní živel a její nutnost. 55. Vývoj mravní reakce na pud sebezáchovy i pud pohlavní. Problém studu. Vegetarism, abstinence, eugenika, nauka Malthusova. 56. Egoism a altruism. 57. Vrchol vývoje: mravnost náboženská. 58. Solovjevova teorie tří vývojových stupňů mravnosti: 1. asketické, 2. altruistické, 3. náboženské. 59. Statický a současný význam těchto stupňů. 60. Mravnost náboženská a beznáboženská (nezávislá, přirozená, pozitivní, laická) v běžném smyslu a její kritika. 61. Askese v běžném smyslu a ve smyslu sociologickém. Její pozitivní význam a její vztah k technice. 62. Jednostranné přeceňování mravnosti. Kantova mravní filosofie. 63. Mravnost mužů a žen. 64. Problém mravnosti absolutní a relativní. 65. Problém mravnosti kolektivní, zvláště národní a stranické.

8. Výchova.

66. Počátky výchovy u zvířat. 67. Rozvoj výchovy u člověka a její nové principy kulturní i duchovní. 68. Konvence ve výchově. 69. Vznik a rozmach objektivismu ve výchově. 70. Reakce proti objektivismu: subjektivism, naturalism, evolucionism; psychologie a sociologie dítěte. 71. Poměr objektu a subjektu v definicích výchovy. 72. Sociologické vymezení pojmu výchovy. 73. Rozdíl mezi výchovou a mravností. 74. Důsledky sociologického pojetí výchovy. Poměr vychovatele a chovance. 75. Prvotní činitelé výchovni: rodiče, sousedé, vrstevníci. Společnost a obyčej. 76. Speciální činitelé výchovni: Učitel. 77. Škola. 78. Výchova jakožto restrikce prostředí přirozeného a tvoření prostředí kulturního. 79. Obsah výchovy jakožto restrikce obsahu kultury. 80. Positivní činnost vychovatelů. 81. Objektivní pomůcky učební. 82. Konkurence hlavních vlivů výchovných. 83. Lidská bytost jako základ výchovy tělesné i duševní. 84. Vadný objektivism v dosavadním školství. 85. Vyučování a vědecké tvoření. 86. Nové pojetí tvořivého učitele. 87. Aktivnost žáka (chovance). 88. Sebevýchova a sebevzdělání. Samoukové. Relativní hodnota sebevýchovy. Poměr objektivních kulturních ústavů k sebevýchově. 89. Princip svobody ve školní výchově. 90. Cíle a směry výchovy: výchova individuální a sociální. 91. Význam sociologie pro výchovu a vědu o výchově (pedagogiku). 92. Dozor společnosti na výchovu. Zkoušky a vysvědčení. 93. Poměr výchovy a řeči. 94. Poměr výchovy k organizaci. 95. Umístění výchovy v soustavě kulturních výtvorů. 96. Poměr statiky a dynamiky ve výchově.

9. Organisace.

97. Přejchod od výchovy k organizaci. 98. Orgán, organizace, organism. 99. Skupiny zvířat a jejich poměr k organizaci lidské. 100. Prvotní organizace a jejich činitelé. 101. Družnost čili spolčivost a její opory. Je člověk tvor „společenský“? 102. F. Tönniesovo rozlišení organizací v „Gemeinschaft“ a „Gesellschaft“. Variace Maxe Webera. Třídění Sorokinovo. Kritika těchto teorií. 103. Primitivní organizace. Její znaky a problémy. 104. Vzájemné působení členů organizace. Dělbá práce a funkcí. 105. Třídní nerovnost a donucování. Problém vůdcovství. Diktatura a demokracie. Volby a usurpace. Vznik státu srážkou ras dle theorie Gumplowiczovy. Jeho definice státu. 106. Početní vzrůst a jeho vliv na organizaci. 107. Dělbá práce, řídící orgány. 108. Thurnwaldova theorie o vývoji autority a vlády. 109. Podíl náboženského živlu na společenské autoritě. 110. Simmelova theorie o poměru subjektivního a objektivního živlu v organizaci. 111. Poměr členů k organizaci. 112. Právní formulace vztahů organizačních. 113. Podíl živlu přírodního, zvláště území, na určité části výtvorů organizačních. Smíšený charakter státu a rodiny. 114. Právo jako kategorie sousedící s organizací. 115. Poměr organizace a theorie. Terminologie: organizace a politika. Politika jako praxe a poměr vědy k ní. 116. Vývojový poměr práva a státu. 117. Definice státu a znak „moci“ státní. 118. Vývoj státu a mocenských vztahů. 119. Různost státu a rodiny. 120. Stát a politika. Politika v smyslu širším a užším. 121. Politické strany. 122. Strany, třídy, stavy. 123. Vývojové vztahy organizace a práva. 124. Postavení organizace v soustavě kulturních výtvorů. 125. Systematická shodnost organizace s ostatními výtvy kultury. Mylnost opačného názoru. 126. Statický a dynamický dosah vztahu mezi organizací a ostatními výtvy kultury.

10. Náboženství.

127. Úvod. 128. Potřeba vývojového pojetí náboženství. 129. První pokusy o vědecký výklad vzniku náboženství: Hume (polytheism), Comte (fetišism). 130. Naturism (mythy), animism, preanimism. 131. Totemism. 132. Mylnost všech těchto teorií. 133. Theorie Bergsonova. 134. Duševní stav prvotního člověka. 135. Lidská zvědavost. Pověra. 136. Pověra a víra prvotní. 137. Cit a rozum primitivní. Magie. 138. Kult. 139. Modlitba a oběť. Poměr oběti a mravnosti.

140. Poměr náboženství a mravnosti v jednotlivých obdobích vývoje kultury. 141. Rozdíl mezi teorií a vírou. Přísluví, pranostiky, zaříkávání. 142. Poměr mezi vírou a vědou průběhem vývoje kultury. Comteův zákon tří stavů myšlení. 143. Vliv myšlenkového vývoje na vývoj náboženství. Gnose. Pokora a mystika. 144. Pojem bohů a náboženství. 145. Anthropocentrism a cit závislosti. 146. Milost, vykoupení (messiášství, soteriologie). 147. Definice vyššího útvaru náboženství. Jeho tři stránky: víra, kult, morálka. 148. Mystika. Jevy okultní. 149. Náboženské orgány. Kouzelníci, věštcí, proroci. 150. Kněží, církve, sekty, mnišské řády. 151. Projevy náboženského života. Iniciace, asyl, boží soudy. 152. Působení náboženství na kulturu. Konservatism, fanatism, nesnášenlivost. Náboženství a církevní boje zevnější a vnitřní. 153. Povšechná sociologická definice náboženství. 154. Náboženský anthropomorfism a jeho nutnost ve vývoji kultury. Atheism. 155. Problém budoucnosti náboženství. Vliv myšlenkového vývoje na vývoj náboženství. Praktický rozdíl víry a pověry. Náboženství individuální a kolektivní. Problém „spasení“. 156. Obecný vznik a vývoj náboženství. Zjevení. Vliv velkých osobností na společnost. 157. Poměr organisace a náboženství.

III. Závěr.

Celková charakteristika soustavy výtvorů.

A. Empirická aplikace soustavy.

158. Úvod. 159. Vojenství jako složitý výtvor kulturní. 160. Divadlo jako složitý výtvor kulturní. 161. Jiné příklady složitých výtvorů. 162. Dvojí způsob kombinace složek kultury. Obdoba smíšenin a sloučenin v chemii. 163. Typické formy kombinační. Román historický a dějepis. 164. Problém ryzosti a samostatnosti jednotlivých složek civilisace („umění pro umění“ a pod.). 165. Tendence jako cizorodý živel v umění. 166. Cizorodé prvky v právu (organisace, hospodářství) a jejich účinky. 167. Logická povaha kategorií výtvorů kultury a jejich vztahy.

B. Výtvary náhradní a odvozené.

168. Náhrada resp. záměna a zastupování (substituace, vikariát) jednotlivých výtvorů. 169. Odvozené kategorie výtvorů kulturních.

C. Logická konstrukce soustavy.

170. Základní principy. 171. Tři skupiny složek dle poměru člověka k přírodě. 172. Statický poměr těchto tří skupin. 173. Subjekt a objekt. Schema jejich kombinací v soustavě výtvorů. Osy v soustavě. 174. První osa: technika, řeč. 175. Druhá osa: hospodářství, umění. 176. Třetí osa: právo, theorie. 177. Čtvrtá osa: mravnost, výchova. 178. Pátá osa: organisace, náboženství. 179. Druhé schema kombinací osových. 180. Akce a fikce (theorie a praxe). 181. Duch a hmota. 182. Sebezáchova a tvorba. 183. Závěrečná charakteristika soustavy.

D. Základní zákony sociologické statiky. „Sociální konsens.“

184. Principy objektivace, složitosti, sociálního konsensu. 185. Sociální konsens. Comteova nauka o něm a terminologie. 186. Konsens a studium speciální. 187. Konsens u Spencera. 188. Formule G. de Greefa. 189. Rozbor G. Richardův. 190. Duprat: solidarita a rovnováha. 191. Mezinárodní sociologický kongres v Paříži 1937. 192. D. Gusti: Zákon paralelismu. 193. Sorokin o sociálním konsensu. 194. Závěr.